

Keizersnede maatschappelijk gevoelig

Ondanks de zorgen van fokkers over natuurlijk afkalven, vindt 62% van de bevroagde fokkers in het onderzoek van de Wetenschapswinkel dat projecten gericht op natuurlijk afkalven belangrijk zijn voor het voortbestaan van beide rassen. Van de geïnterviewde vleesveehouders verwacht 44% maatschappelijke discussies vanwege het hoge percentage keizersneden bij dubbelgespied vleesvee.

Hoewel het merendeel van de vleesveehouders zich bewust is van de maatschappelijke gevoeligheid van de routinematige keizersnede, schat 62% het behalen van 50% natuurlijk afkalven in 2020, tussen de 0% en 25%. De overgang naar natuurlijk afkalven lijkt dus nog weinig draagvlak te hebben onder de geïnterviewde fokkers.

Het praktijknetwerk Natuurlijk Afkalven

Door de brief van staatssecretaris Dijkma aan de Tweede Kamer, zullen de stamboeken van beide vleesrassen met een concreet plan van aanpak moeten komen. Voor het slagen van dit plan, is het cruciaal dat het draagvlak voor natuurlijk afkalven groeit onder de fokkers van beide veerassen. Het praktijknetwerk Natuurlijk Afkalven dat is opgezet door beide rasverenigingen, kan hierbij helpen. Via dit netwerk gaan fokkers gesprekken met elkaar aan, waarin onder meer nadrukkelijk de zorgen van de fokkers van Belgisch Witblauw en Verbeterd Roodbont worden meegenomen.

Foto's: Veeteeltvlees, cover Guy Ackermans

Wageningen UR, Wetenschapswinkel
Postbus 9101
6700 HB Wageningen
T (0317) 48 39 08
E wetenschapswinkel@wur.nl

www.wageningenUR.nl/wetenschapswinkel

Wageningen UR (University & Research centre) ondersteunt met de Wetenschapswinkel maatschappelijke organisaties als verenigingen, actiegroepen en belangenorganisaties. Deze kunnen bij ons terecht met onderzoeksvragen die een maatschappelijk doel dienen. Samen met studenten, onderzoekers en maatschappelijke groepen maken wij inspirerende onderzoeksprojecten mogelijk.

Wetenschapswinkel

Natuurlijk afkalven

Een kwestie van durf?

In Nederland en België worden dubbelgespiede veerassen zoals Belgisch Witblauw en Verbeterd Roodbont gefokt. Beide rassen zijn geliefd vanwege het zachte karakter en de hoge kwaliteit en opbrengst van het vlees. De afgelopen jaren is er gefokt naar deze hoge opbrengst en kwaliteit vlees. Door deze fokkerij is het bekken van de koeien van beide vleesrassen te klein geworden voor het kalf. Om het risico voor koe en kalf te verminderen wordt ongeveer 90% van de kalveren van beide rassen geboren met behulp van een keizersnede.

De maatschappelijke discussie over deze routinematige keizersnede bij dubbelgespied vleesvee is de afgelopen jaren aangescherpt. Staatssecretaris Dijkema van Economische Zaken stuurde in oktober 2013 een brief naar de Kamer waarin ze schrijft dat runderen natuurlijk moeten kunnen afkalven. De stamboeken van Belgisch Witblauw en Verbeterd Roodbont zullen daarom begin 2014 met een structurele aanpak moeten komen om het routinematig toepassen van keizersneden terug te dringen.

De economische gevolgen van natuurlijk afkalven

Omschakelen naar een situatie waarbij koeien natuurlijk afkalven, heeft economische gevolgen. De Wetenschapswinkel van Wageningen UR onderzocht deze gevolgen door twee situaties met elkaar te vergelijken: de huidige situatie waarin een koe viermaal afkalft met een keizersnede, en de toekomstige situatie waarin een keizersnede alleen voor de eerste twee kalveren wordt gebruikt.

Momenteel is het bekken van eerste en tweede kalfskoeien nog te smal om natuurlijk te kunnen afkalven. Als de koe de tijd gegeven wordt om nog verder te groeien, kan het derde en vierde kalf wel via de natuurlijke weg geboren worden. Volledig natuurlijk afkalven zal in de

toekomst wel mogelijk zijn door een fokprogramma dat toewerkt naar natuurlijk afkalven.

Uit het onderzoek komt naar voren dat er op dit moment geen opvallende economische verschillen bestaan tussen de gemiddelde resultaten van 50% keizersneden of 100% keizersneden. Dit is berekend door de opbrengst van het kalf te vergelijken met de kosten van de dierenarts, de arbeidskosten en de verlieskosten bij mogelijke sterfte van kalf en koe in beide situaties. Bij 50% keizersneden zijn de arbeidskosten bijvoorbeeld hoger maar de dierenartskosten lager. Deze kosten compenseren elkaar.

Millo van Schaijk, fokker Belgisch Witblauw

Fokken richting natuurlijk afkalven voelt een beetje dubbel. Wij, als fokkers, hebben de afgelopen jaren gefokt naar hoe de dieren nu zijn. Nu gaan we weer terug fokken naar een ruimer bekken. Dat zal tijd kosten, want wat we in dertig jaar hebben bereikt, is er niet in 3 jaar weer uit. Ik hoop dat we hier wel de tijd voor krijgen. We zullen in het begin ook een stukje bespiering moeten inleveren maar ik ga ervan uit dat dit weer terugkomt. Ook kan het zo zijn dat de kans op sterfte van het kalf of het moederdier, hoger is. Andere economische gevolgen voorzie ik zo snel niet. Ik verwacht dat de dieren bij het slachthuis net zo veel opleveren als voorheen. Misschien lopen de voerkosten iets op. Wat betreft de maatschappelijke onrust? Ik denk dat we iemand nodig hebben die goed met de media overweg kan. Eerlijk gezegd denk ik dat we zo iemand momenteel niet hebben in de landbouwsector. Het is belangrijk dat we als fokkers een vuist maken en dat we dit samen doen. Daarom vind ik het belangrijk dat de stamboeken in projecten over natuurlijk afkalven betrokken zijn.

Theo van de Burg, fokker Verbeterd Roodbont

Dat de keizersnede niet ideaal is, daar zijn we het over eens. Maar, wanneer we over honderd jaar terug kijken, dan zijn onze dieren een prachtig voorbeeld van boeren-cultuur. De kalveren gaan na de geboorte bij de moeder in het stro en in het weiland. Dat zie je nergens meer. Het vlees van onze dieren is ook uitermate goed en geliefd bij slaggers en keurslaggers. Dat moeten we niet zomaar weggooien met een verbod. Ik denk wel dat we richting

natuurlijk afkalven moeten gaan fokken vanwege de onrust die de laatste jaren ontstaan is. Dat zal tijd nodig hebben, want nieuwe eigenschappen voeg je niet zomaar toe aan een dier. Ik hoop daarom dat de politiek ons die tijd geeft; dat ze niet meegevoerd wordt in maatschappelijke hypes. Wanneer we gaan fokken richting natuurlijk afkalven, kan de bespiering verminderen. Maar ik blijf doorfokken zolang het rendement op peil blijft en omdat ik de toekomst van de landbouw positief zie. Ik denk dat de vraag naar ons kwalitatief goede vlees blijft en misschien wel groeit.

Zorgen van fokkers over natuurlijk afkalven

Voor fokkers zijn niet alleen de mogelijke economische gevolgen van belang in het omschakelen naar natuurlijk afkalven. Uit onderzoek van de Wetenschapswinkel blijkt dat ongeveer driekwart van de geïnterviewde fokkers voorkeur geeft aan een keizersnede omdat ze bang zijn voor een hogere sterfte bij natuurlijk afkalven. Deze kans wordt nu ingeschat op 10% en daalt volgens de experts wanneer fokkers meer ervaring hebben met natuurlijk afkalven en wanneer de koe een breder bekken heeft.

De fokkers vrezen ook verlies van de kwaliteit en een verminderde opbrengst van het vlees wanneer zij gericht fokken naar natuurlijk afkalven. De vleesveehouders van Belgisch Witblauw zijn bijvoorbeeld bang om hun topkwaliteit vlees kwijt te raken. Fokkers van beide rassen maken zich ook zorgen over mogelijk verminderd presteren op (internationale) veekeuringen en een kleiner onderscheid met andere rassen wanneer ze gaan fokken richting natuurlijk afkalven.

